

Šeky – nástin právní úpravy a základních principů fungování šeku

Josef Kotásek

Unifikace šekového práva a jeho limity

- ▶ Unifikace šekového práva
- ▶ Systematika právní úpravy
- ▶ Využití šeků v praxi
- ▶ Podrobnější informace k vývoji šeků v anglo-americkém prostředí srov. zejména Quinn, S. , Roberds, W. The Evolution of the Check as a Means of Payment: A Historical Survey. Federal Reserve Bank of Atlanta, Economic Review, Vol. 93, č. 4, 2008

Konstrukce šeku

KB CENTRÁLA PRAHA
VACLAVSKE NAM. 42, PRAHA 1, 11407
ČESKÁ REPUBLIKA

Zaplatte za tento šek 00000000
Pay against this cheque

Částku slovy | Amount in words ①
JEDNOSTO DVACET OSMTISÍC PĚTSET ŠEJEDATŘI 80/100

Komu | To ②
BRNO
ELEKTRO BRNO, s. r. o., ROOSEVELTOVA 7,

Měna | Curr. Kč Částka | Amount ③
= 128.563,80 =

Místo vystavení | Place ④
BRNO
9. ČERVENA 2003

Datum vystavení | Date

Podpis(y), označení výstavce | Signature(s) ⑤
[Signature]

CZK

ACCOUNT No	BANK CODE	AMOUNT	CHEQUE No	CODE
ČÍSLO ÚČTU	KÓD BANKY	ČÁSTKA	ČÍSLO ŠEKU	KÓD
000035 >	3192310217 <	0000100 >	00000000 >	

TOTO POLE LASKAVĚ NEPOPIŠUJTE ANI NERAZÍTKUJTE, JE URČENO K AUTOMATICKÉMU ZPRACOVÁNÍ ŠEKU | NO WRITING OR STAMPING IN THIS SPACE

Náležitosti šeku

- ▶ Šek obsahuje: 1. označení, že jde o šek, pojaté do vlastního textu listiny a vyjádřené v jazyku, ve kterém je tato listina sepsána; 2. bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu; 3. jméno toho, kdo má platit (šekovníka); 4. údaj místa, kde má být placeno; 5. datum a místo vystavení šeku; 6. podpis výstavce.
- ▶ Není-li zvláštního údaje, platí, že místo uvedené u jména šekovníka je místem platebním. Je-li uvedeno několik míst u jména šekovníka, je šek splatný v místě nejprve uvedeném. Není-li těchto údajů, ani nějakého údaje jiného, je šek splatný v místě, kde má šekovník svůj hlavní závod. Není-li v šeku udáno místo vystavení, platí, že byl vystaven v místě

Status šekovníka

- ▶ Šek se vystavuje na peněžní ústav (bankéře), u něhož má výstavce pohledávku, a podle ujednání učiněného výslovně nebo mlčky, že výstavce je oprávněn šekem s touto pohledávkou nakládat. Nešetření těchto ustanovení se nedotýká platnosti listiny jako šeku – tzv. divoké šeky.
- ▶ Rozlišení listinného a mimolistinného šekového práva
- ▶ Šeková smlouva mezi klientem (potenciálním výstavcem šeků) a bankou, jež obvykle doplňují zvláštní obchodní podmínky konkrétní banky (§ 273 obch. zák., resp. § 1751 n. o. z.) + Všeobecné obchodní podmínky, kterými se stanoví zásady vedení účtů klientů u bank a provádění platebního styku a zúčtování na těchto účtech (vyhlášené úředním sdělením ČNB, č. 31/1994).
- ▶ Příklad: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obchodni_informace-Produkty/Platebni_styk/Soukroma_klientela/Prilohy/podminky_pro_pouzivani_soukr_seku.pdf

Postavení šekovníka v šekových konstelacích

- ▶ Šek nelze přijmout. Údaj na šeku, že se šek přijímá, platí za nenapsaný.
 - ▶ Šekovníkovi byla upřena šeková pasivní způsobilost.
 - ▶ „imunizace“ šekovníka - ochrana bank, které se na šekových obchodech mají účastnit jen nepřímo, jako poskytovatelé služeb, a nikoliv jako subjekty vztahů ze šeku. Zprostředkovaně je tak chráněna i důvěra v celou šekovou praxi i v bankovní systém.
 - ▶ Akceptační doložka šekovníka se považuje za nenapsanou, nedotýká se ovšem samozřejmě platnosti šeku jako takového (srov. čl. II § 10 vycházející z principiální nezávislosti šekových prohlášení).
-

Převod šeku

- ▶ Způsoby převodu šeku – všechny tři formy
- ▶ Bludný rubopis
- ▶ Ztráta šeku a jeho důsledky

Prezentace šeku

- ▶ Tuzemské, mezistátní a interkontinentální šeky
- ▶ Šek, který je vystaven a splatný v témž státě, je třeba předložit k placení do osmi dní.
- ▶ Šek, který je vystaven v jiném státě, než v kterém je splatný, je třeba předložit k placení do dvaceti dní, jsou-li místo vystavení a místo platební v témže světadílu, a do sedmdesáti dní, jsou-li místo vystavení a místo platební v různých světadílech.
- ▶ Uvedené lhůty běží ode dne, který je udán na šeku jako datum vystavení.

Křižování šeku

- ▶ Všeobecné a zvláštní křižování
- ▶ Šek všeobecně křižovaný může šekovník zaplatit jen peněžnímu ústavu (bankéři) nebo svému zákazníkovi.
- ▶ Šek se zvláštním křižováním může šekovník zaplatit jen označenému peněžnímu ústavu (bankéři), nebo je-li peněžní ústav (bankéř) šekovníkem, jen svému zákazníkovi.
- ▶ Šekovník nebo peněžní ústav (bankéř), který jedná proti těmto ustanovením, odpovídá za nastalou škodu až do výše šekové sumy.

Další bezpečnostní opatření výstavce - § 39

- ▶ Výstavce a majitel šeku může zakázat, aby šek byl zaplacen v hotovosti, doložkou „jen k zúčtování“ nebo jinou doložkou stejného významu napsanou napříč na líc šeku.
- ▶ (2) V tomto případě může šekovník vyrovnat šek jen účetnický (dobropisem, převodem, započtením). Takové zúčtování se rovná zaplacení šeku.
- ▶ (3) O škrtnutí doložky „jen k zúčtování“ platí, jako by se nestalo.
- ▶ (4) Šekovník, který jedná proti těmto ustanovením, odpovídá za nastalou škodu až do výše šekového peníze.

Postih

- ▶ Majitel může vykonat postih proti indosantům, výstavci a jiným osobám šekově zavázaným, jestliže šek včas předložený není zaplacen a je-li odepření placení zjištěno:
 - ▶ 1. veřejnou listinou (protestem);
 - ▶ 2. písemným, datovaným prohlášením šekovníkovým, napsaným na šek s údajem dne předložení;
 - ▶ 3. datovaným prohlášením odúčtovny, že šek byl včas předložen a že nebyl zaplacen.
-

Článek III, § 7

- ▶ Za škodu vzniklou z vyplacení falešného nebo zfalšovaného šeku, kterou nezavinil šekovník ani jeho zaměstnanec, odpovídá domnělý výstavce šeku falešného nebo výstavce šeku zfalšovaného jen tehdy, proviní-li se při -vystavení falešného šeku nebo zfalšování šeku on sám nebo jeho zaměstnanec, jehož užívá při práci se šeky. Odchylná dohoda, která by byla pro šekovníka výhodnější, je neplatná.

Ukázky „českých šeků“

VOLKSBANK Czech Republic
Volksbank CZ, a. s.

Zaplatte za tento šek / Pay for this cheque

serie A № 045503

částka slovy _____
částka _____
komu _____

měna _____
částka _____

místo vystavení _____
datum vystavení _____

podpis(y), označení výstavce _____

HVB Czech Republic

Zaplatte za tento šek / Pay for this cheque

MĚNA CURRENCY	ČÁSTKA AMOUNT
------------------	------------------

ČÁSTKU SLOVY / AMOUNT IN WORDS _____
KOMU / TO _____

MÍSTO VYSTAVENÍ / PLACE OF DRAWING _____
DATUM VYSTAVENÍ / DATE OF DRAWING _____

PODPIS(Y), OZNAČENÍ VÝSTAVCE / DRAWER'S NAME, SIGNATURES _____

3200008668 0006800 № 045503

TOTO POLE LASKAVĚ NEPISUJTE ANI NEKRAJIZKUJTE, JE URČENO K AUTOMATIZOVANÉMU ZPRACOVÁNÍ ŠEKŮ

000000 > 0102083003 < 0002700 > 00021581 >

TOTO POLE LASKAVĚ NEPISUJTE ANI NEKRAJIZKUJTE, JE URČENO PRO AUTOMATIZOVANÉ ZPRACOVÁNÍ ŠEKŮ / PLEASE DO NOT SIGN OR STAMP THIS FIELD, IT IS DESIGNATED FOR AUTOMATIC CHEQUE PROCESSING

Československá obchodní banka, a. s.
Hlavní třída 703, Ostrava-Poruba, ČR
Zaplatte za tento šek / Pay against this cheque
Zahlen Sie gegen diesen Scheck

03146037

MĚNA CURREN WÄHRUNG	ČÁSTKA AMOUNT BETRAG
---------------------------	----------------------------

ČÁSTKU SLOVY / AMOUNT IN LETTERS / BETRAG IN WORDEN _____
KOMU / TO / AN _____

MÍSTO VYSTAVENÍ / PLACE / ORT _____
DATUM VYSTAVENÍ / DATE / DATUM _____

CZK*

OZNAČENÍ VÝSTAVCE A PODPIS / SIGNATURE / UNTERSCHRIFT _____

ČESKÁ SPORITELNA

OP Ostrava
nám. Dr. E. Beneše 6

Zaplatte za tento šek 02894528

MĚNA	ČÁSTKA
------	--------

ČÁSTKU SLOVY _____
KOMU _____

MÍSTO VYSTAVENÍ _____
DATUM VYSTAVENÍ _____

PODPIS(Y), OZNAČENÍ VÝSTAVCE _____

000000 > 02165 < 0000300 > 03146037 > 01+

PROSÍME NEPÍŠTE A NETISKŇTE V PROSTORU BÍLÉ LINKY / PLEASE, LEAVE THIS SPACE EMPTY / BITTE, DIESES FELD NICHT BESCHRIFTEN

000000 > 1534433083 < 0000800 > <02894528 >

TOTO POLE LASKAVĚ NEPISUJTE ANI NEKRAJIZKUJTE, JE URČENO K AUTOMATIZOVANÉMU ZPRACOVÁNÍ ŠEKŮ

Příklad vícejazyčného formuláře šeku DB

Nur zur Verrechnung

Deutsche Bank
Aktiengesellschaft

Zentrale
Frankfurt am Main

Zahlen Sie gegen diesen Scheck/Pay against this cheque/Payez contre de cheque

Währung:

E	U	R
---	---	---

 Betrag/Amount/Montant:

6.600:00

Six Thousand six hundred euros

an/to a oder Order/or order/ou/ordre

Frankfurt am Main 02-05-2007

Aussteller/Drawer/Tireur: *Renata Müller*

For and on behalf of
Deutsche Bank AG
Filiale Frankfurt

17. Mai 2007

Am 17. Mai 2007
nicht zahlbar
Es ist nicht möglich, den Schecktext zu ändern oder zu streichen. Die Angabe einer Zahlungsfrist auf dem Scheck gilt als nicht geschrieben.

Scheck-Nr.	X	Konto-Nr.	X	Betrag	X	Bankleitzahl	X	Text
------------	---	-----------	---	--------	---	--------------	---	------